

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ
20 дч р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Політична географія світу

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

(шифр і назва)

освітня програма Міжнародна інформація та міжнародні комунікації

(шифр і назва)

спеціалізація _____

вид дисципліни: обов'язкова

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“ 28 ” 08 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: старший викладач кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Ганна ФЕДОРОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “ 26 ” 08 2020 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Новікова Л.В.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

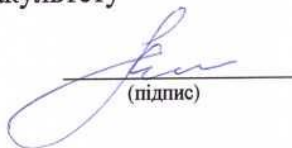

(підпис)

Ігор ХАРЧЕНКО
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу

Протокол від “28” серпня 2020 року № 1

Голова науково - методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Григорова-Беренда Л.І.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Політична географія світу» складена відповідно до програми підготовки **бакалавра** зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітня програма «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення історії формування сучасної політичної карти світу, ознайомлення з суспільно-політичними, економічними та етно-релігійними регіонами світу, дослідження картографічного відображення розділення суші та водних акваторій між державами, вивчення особливостей та критеріїв класифікації країн.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- дати адекватне уявлення про сутність політичної географії, зміст, підходи й методи сучасних досліджень у цій галузі, її співвідношення з іншими науками;
- аналіз ролі і функції кордонів у сучасному глобалізованому світі;
- оцінка впливу глобальних проблем сучасності на політичну карту світу;
- виявлення тенденцій в розвитку політичної географії світу.

Студенти набувають наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Знання та розуміння предметної області спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та професійної діяльності за фахом,

ЗК6.Здатність працювати в міжнародному контексті та спілкуватися іноземними мовами як усно, так і письмово.

Студенти набувають наступних фахових (спеціальних) компетентностей:

СК8. Розуміння характеристик розвитку країн та регіонів світу, особливостей та закономірностей глобальних та регіональних міжнародних процесів, включаючи процеси європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК14. Розуміння сутності сучасних стратегій ведення дипломатичних переговорів.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обовязкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
30 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
30 год.	год.
Лабораторні заняття	

- год.	год.
Самостійна робота	
60 год. (в тому числі к/р)	год.
Індивідуальні завдання	
15 год	

1.6. Заплановані результати навчання

Студенти мають знати:

РН3. Демонструвати знання про природу і характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН6. Розуміти принципи використання знань з міжнародних відносин, зовнішньої політики, міжнародної безпеки та конфліктів, міжнародної регіоналістики при вирішенні конкретних завдань.

Студенти мають вміти:

РН18. Здійснювати самостійні індивідуальні та групові дослідження в сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, регіонознавства та міжнародних комунікацій, готувати та оприлюднювати звіти про результати досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні та методологічні основи курсу «Політична географія». Політична карта світу.

Тема 1. Вступ до курсу «Політична географія». Об'єктно-предметне поле політичної географії, її ключові поняття і терміни

Політична географія – це суспільно-географічна наука, що вивчає формування політичної карти світу, розміщення і територіальне поєднання політичних сил в їх взаємозв'язку з просторовою організацією життя суспільства (кордонами, адміністративно-територіальним поділом та іншим).

Історія виникнення терміну «політична географія» та шляхи розвитку самої науки. Об'єкт і предмет політичної географії.

Поняття політична карта світу. Ознайомлення з поняттєво-термінологічним апаратом дисципліни.

Тема 2. Історія формування політичної карти світу

Політична карта світу – дуже динамічна система, тому політична географія не може обійтися без історико-географічних методів дослідження.

Існує 2 провідних підходи до періодизації розвитку політичної карти світу – формаційний та цивілізаційний. Формаційний підхід ґрунтується на факті послідовних змін суспільних формацій та відповідних їм способів виробництва; він не допускає різноманітності варіантів розвитку.

Використання формаційного підходу передбачає виділення 7 періодів розвитку політичної карти світу (первіснообщинний, рабовласницький, класичний феодальний, розпаду феодалізму і зародження капіталізму, класичний капіталістичний, імперіалістичний, новітній). Генералізація дозволяє обмежитися 4 періодами (давній, середньовічний, новий, новітній).

Людство було, є і буде, незважаючи на глобалізацію і науково-технічний прогрес, системою локальних цивілізацій. Цивілізаційний підхід ґрунтується на унікальності, тоді як формаційний – на універсальності.

Тема 3. Державний лад

В політичній географії досліджується 2 аспекти державного ладу: форма правління і адміністративно-територіальний устрій.

Найпоширенішою формою правління в сучасному світі є республіка (149 із 194 держав); зустрічаються також монархії (30).

За адміністративно-територіальним поділом переважають прості (унітарні) держави, разом з квазіфедераціями їх у світі 167. Складних (федеративних або конфедеративних за діючими Конституціями) держав на політичній карті світу всього 27.

Головне місто держави, її адміністративно-політичний центр – це столиця. Згідно генетичної типології виділяються столиці родові, історичні, ситуативні, штучні й політичні. За функціональними ознаками столиці бувають моно- і поліфункціональними.

Державний лад для колоній, протекторатів, окупованих і підопічних територій, нейтральних зон, а також інших несуверенних об'єктів політичної карти світу – не визначається. Спільна назва для цієї групи країн – залежні території.

Залежні території не мають столиць, у них є тільки адміністративні центри, в яких розташовуються органи колоніальної влади або органи місцевого самоврядування, що не виконують законодавчих функцій.

Тема 4. Наукова систематизація об'єктів політичної карти світу

Чисельність і розмаїття об'єктів політичної карти світу вимагає використання порівняльно-географічного методу (зокрема – систематизації), найефективнішим результатом застосування якого стають різноманітні класифікації і типізації (типології).

Класифікація країн світу за розмірами державної території, за чисельністю населення країн світу, в залежності від стадії соціально-економічного розвитку.

Тема 5. Морфологія і географічне положення державної території

Держава – це суверенне політичне утворення, країна з певною територією, населенням, господарством і політичною владою в ній.

Державна територія розглядається як простір здійснення державної влади. Це та частина земної кулі (включно з надрами та аероторією), на яку поширюється державний суверенітет.

Політико-географічне положення – дуже важливий резерв соціально-економічного розвитку країни. Від його використання значною мірою залежать раціональність структури та ефективність матеріального виробництва країни, її економічна, політична, екологічна та військова безпека.

У політико-географічних дослідженнях користуються наступною морфологічною типологією (за конфігурацією державної території) країн: острівна, півострівна, витягнутої форми, складної конфігурації, компактна, анклав, напіванклав. Кожен з названих типів може бути ускладненим ексклавами, ексклавними анклавами, багатоскладними ексклавами, «коридорами» тощо.

Важливою морфологічною характеристикою державної території є протяжність і звивистість берегової лінії. Відсутність безпосереднього виходу до моря розцінюється як негативний (але не вирішальний) фактор соціально-економічного розвитку.

Тема 6. Державні кордони – бар'єри та лінії зв'язку

Проблематика дослідження державних кордонів є класичною для політичної географії. Система юридично оформлених кордонів стала важливим елементом сучасного світу. При вивченні стану державних кордонів слід враховувати правові,

військові, політичні, економічні та культурні аспекти.

Процес встановлення державних кордонів відбувається у два етапи: делімітація та демаркація. Делімітація – це договірне визначення напрямку та положення кордонів з додаванням відповідної карти; демаркація – це безпосереднє встановлення кордонів на місцевості.

Найперші спроби класифікації державних кордонів належать британському дипломату лорду Керзону. Сьогодні найбільше вживаються морфологічна, природна і генетична класифікації.

Розділ 2. Особливості територіально-політичних систем в межах окремих географічних субрегіонів, регіонів, макрорегіонів

Тема 7. Країни Північної та Західної Європи

Джерельні витoki поняття «Європа». Європа як частина світу (10 млн. кв. км.). Європа як один з центрів політичної географії світу. Взаємовплив у розвитку політичної географії та економіки країн Західної Європи. Територіальне розташування, природні умови та ресурси країн Західної Європи. Особливості регіоноутворення Західної Європи – одного з найбільш густонаселених регіонів світу. Етнолінгвістичний та релігійно-конфесійний аналіз країн Західної Європи. Політична карта Західної Європи. Система новітніх міжнародних відносин у Західній Європі. Європейський Союз як тип регіонального комплексного політико-географічного утворення за договірно-правовим критерієм. Територіальне розташування, природні умови та ресурси країн Північної Європи. Особливості розвитку країн Північної Європи: економічний та соціокультурний розвиток. Соціально-економічне та господарчо-культурне описання країн регіону. Етнолінгвістичні та конфесійні особливості розвитку країн. Етнодемографічні та міграційні процеси у регіонах.

Тема 8. Країни Центральної, Південної та Східної Європи

Особливості регіоноутворення. Загальна характеристика географічного розташування та природно-кліматичних умов. Ресурси та сільсько-промисловий розвиток. Регіональні характеристики Центральної Європи. Адміністративно-територіальні особливості розвитку країн Східної Європи. Етно-конфесійна характеристика країн ЦСЄ та Південної Європи. Україна – південно-східна частина Європи. Етнолінгвістичний і конфесійний склад України та її загальні соціально-демографічні характеристики. Співвідношення глобальних та локальних традицій політичного розвитку країн регіону з огляду на історичну та культурну близькість. Сучасні проблеми політичного розвитку. Інституалізація процесів інтеграції країн Центрально-Східної Європи. Малі країни Центральної Європи: загальна характеристика. Особливості демократичних та економіко-інтеграційних процесів.

Тема 9. Країни Середньої Азії

Фізико-географічне розташування та соціокультурні орієнтації країн Середньої Азії. Характер господарчої діяльності та динаміка індустріалізації країн. Стан та особливості сучасного економічного розвитку країн регіону. Конституційний статус територій Середньої Азії за часів російської «колонізації». Особливості розвитку республік у «радянський» період. Пострадянський період розвитку країн Центральної Азії. Особливості політико-географічного простору та просторової концепції країн Центральної Азії. Економічний, природничо-ресурсний потенціал країн регіону (Таджикистан, Узбекистан, Казахстан, Туркменістан, Киргизстан). Особливості та специфіка політичної культури країн регіону. Культурно-побутові, етно-лінгвістичні та релігійно-конфесійні чинники політичного розвитку країн регіону. Політичні проблеми республік пострадянського Сходу.

Тема 10. Індія та країни Південної Азії

Південна Азія (Південно-Азіатський, або індоостанський субконтинент, що включає у себе п-в Індостан, Індо-Гангську рівнину, а також острова Шрі-Ланка, Мальдівські, Андаманські, Нікобарські та Лаккадівські о-ви) – один з найбільших цивілізаційних регіонів світу, до якого входять 7 держав: Республіка Індія, Ісламська республіка Пакистан, Народна Республіка Бангладеш, Демократична Соціалістична Республіка Шрі-Ланка, Королівство Непал, Королівство Бутан та Мальдівська Республіка. Природні та ресурсні умови розвитку країн регіону. Історія формування політичної карти південної Азії. Характерні форми правління та територіальний устрій країн. Демографічний та лінгвістичний склад населення. Географія релігій в Південній Азії: Індуїсти, мусульмани, християни, сікхи, буддисти. Етнічний склад Південної Азії

Індія – геополітична вісь в Південній Азії. Реформи та політичний курс Індії після колонізації. Адміністративно-територіальна структура та економічні райони Індії. Соціально-демографічні проблеми перенаселення Індії. Етно-релігійний та лінгвістичний аналіз Індії. Національно-релігійна проблема. Особливості політичної культури: кастовість та європейська парламентська демократія. Общино-кастова основа політичної системи.

Пакистан та Бангладеш, мусульманські райони Британської імперії, що з 1947 р. виокремлені в домініони. Сучасний політичний розвиток країн. Соціально-економічні проблеми розвитку.

Королівство Непал, Королівство Бутан, Республіка Шрі-Ланка (о. Цейлон): особливості політичної організації держав. Традиційна політична культура та колоніалізм.

Тема 11. Країни Південно-Східної та Східної Азії. Новітні індустріальні країни

Географічне розташування Південно-Східної Азії – великого історико-культурного регіону світу, що включає півострів Індокитай, о-ви Малайського архіпелагу, а також західну частину о. Нова Гвінея. Антропологічний та етнічний характер населення Південно-Східної Азії. Політико-географічний та соціокультурний аналіз найбільших країн регіону: Індонезії (що займає 4 місце у світі по чисельності населення), В'єтнаму. Країни Південно-Східної Азії та Дальнього Сходу: загальні особливості політичного розвитку. Конфуціанська традиція та соціалізм у країнах (Китай, В'єтнам, Північна Корея). Соціалістична модель на буддійсько-цивілізаційній основі в країнах - Монголія, Камбоджа, Лаос, Бирма (М'янма).

Історія формування регіону. Політико-географічні, соціально-економічні наслідки колоніалізму у сучасному розвитку Південно-Східної Азії. Загальна характеристика господарчого комплексу країн регіону. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону.

Політична характеристика країн Східної Азії, до якої географічно відносяться держави та території, що розташовані у Східній частині Азіатського материка, - Китайська Народна Республіка (до якої включається Тайвань, що розвивається за капіталістичною моделлю, проте є провінцією КНР, формально республікою), Гонконг (Сянган) - «особливий район КНР»), Аоминь (Макао - заморська територія сучасної Португалії), Японія, Монголія, а також держави, що займають Корейський півострів – Корейська Народно-Демократична Республіка та Республіка Корея (Південна Корея). Особливість соціального, економічного та політичного розвитку країн регіону. Етнічні та релігійно-конфесійні критерії типології країн у регіоні Східної Азії. Природні умови та ресурси країн. Демографічні та лінгвістичні особливості. Етнічні стереотипи поведінки населення країн регіону. Модальність політичних конфліктів у регіоні. Територія, кордони, географічне та політико-економічне становище у світі. Японія – «Ніппон» - як східноазійська модель капіталістичного розвитку. Особливості політико-географічного, соціокультурного, економічного розвитку Японії. Проблема територій Курильської гряди. Система політико-економічної співпраці у регіоні.

Тема 12. Політико-географічні особливості Африканського континенту

Сучасне регіонування світу. Правила користування політико-географічними термінами «Близький Схід» - від фр. «Proche orient» - (Бахрейн, Єгипет, Ізраїль (і Палестина), Йорданія, Ірак, Йемен, Катар, Кіпр, Кувейт, Ліван, ОАЕ, Оман, Саудівська Аравія, Сирія, Судан, Туреччина), «Середній Схід» - від англ. “Middle east”- (ті самі країни разом з Іраном та Афганістаном), «Південно-Західна Азія» (країни «Середнього Сходу» за виключенням Єгипту та Судану), Левант від іт. «Levante»-«Схід» (Сирія, Ліван, Палестина), “Передня Азія” (країни від Босфору, Середземного та Червоного морів на заході до Іранського нагір’я на Сході) – термін, що є ідентичним терміну “Близький Схід” за виключенням Кіпру та двох Африканських країн.

Географічне розташування, природні ресурси, особливості історичного розвитку Арабського Сходу. Антропологічний, демографічний, лінгвістичний, конфесійний склад населення субрегіону. Особливості соціокультурного та політичного розвитку країн Машріку. Ірак та країни субрегіону Левант: особливості та чинники регіоноутворення. Чинники та потенціал соціально-політичних трансформацій. Тенденції до об’єднання Середнього Сходу з країнами Північної Африки. Культурологічний зміст поняття «Схід» (замість суто географічного). Арабські країни субрегіону Магриб (араб. «Захід»): Алжир, Марокко, Туніс, Мавританія, Лівія, - особливості розташування та загальні тенденції розвитку. Матеріальна та духовна культура населення Західної Азії. Чинники регіональних конфліктів на Близькому Сході. Курдське питання. Аравійські монархії: традиційне та новітнє у політичному розвитку.

Формування політичної карти Африки. Проблеми державних кордонів африканських країн. Особливості політико-правового та конституційного розвитку африканських країн. Африканські субрегіони – особливості економічного та політичного розвитку. Країни Африки, що розташовані на південь від Сахари. Країни Західної Африки, країни Центральної Африки, країни Східної Африки, країни Південної Африки. Антропологічні, лінгвістичні, етнічні, конфесійні, демографічні особливості країн континенту. Особливості та специфіка етносоціополітичної структури. Парламентарна демократія та реалії африканських країн. Особливості політико-правового розвитку. Політика та воєнні режими. Проблема расизму та пошук самоідентичності. Ресурси та економічний потенціал. Соціокультурні стандарти та орієнтири. Криза розвитку та транснаціональні компанії. Географічні та природні умови, ресурсний потенціал Африканського континенту. Особливості політичної культури.

Тема 13. Регіон «Північна Америка»

Макрорегіон «Північна Америка» серед сучасних цивілізаційних макрорегіонів світу. Географічне розташування та стан соціально-економічного розвитку. Історичні особливості формування макрорегіону. Загальні проблеми країн макрорегіону. Системи економічної та міждержавної взаємодії. Етнічний, лінгвістичний та релігійний склад країн регіону. Політико-правовий розвиток США та Канади. Сучасний адміністративний устрій та форма політичного правління в країнах регіону. США: історія, населення, культура та політика. Державний устрій США. Головні економічні райони та групи штатів у США. Економічна карта США. Розташування населення по штатах та містам. Форма та система політичного правління США. Канада: економічна та соціокультурна характеристика. Етнічний склад населення Канади. Українська діаспора у Канаді. Загальна характеристика господарства.

Тема 14. Політико-географічні особливості країн макрорегіону «Латинська Америка та Карибські країни»

Латинська Америка – макрорегіон західної півкулі, що розташований між США та Антарктидою. Характеристика регіонів та субрегіонів Латинської Америки. Історичні умови регіоноутворення. Етнічний, лінгвістичний та конфесійний склад населення країн

Латинської Америки. Економічна та соціокультурна характеристика країн Латинської Америки. Особливості політичного та правового розвитку країн субрегіонів.

Політична карта Латинської Америки під час колоніалізму. Латиноамериканська культура: загальне та особливе. Географія зовнішньоекономічних зв'язків країн Латинської Америки. Бразилія – найкрупніша країна Латинської Америки.

Тема 15. Австралія та країни Океанії

Макрорегіон «Австралія та Океанія». Історичні особливості заселення та регіоноутворення. Субрегіони Австралія і Тасманія, Нова Зеландія, Полінезія, Меланезія та Мікронезія. Просторово-географічні особливості розташування країн. Природні ресурси. Загальна характеристика населення: антропологічний, етнічний, релігійний, лінгвістичний аналіз. Етнодемографічні процеси у регіоні Місцеві традиційні культури у народів Океанії. Рівень економічного та культурного розвитку. Загальна характеристика господарства. Особливості політичного устрою та політичної культури.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с/п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні та методологічні основи курсу «Політична географія».												
Політична карта світу												
Тема 1 Вступ до курсу «Політична географія». Об'єктно-предметне поле політичної географії, її ключові поняття і терміни	7	2	2			3						
Тема 2. Історія формування політичної карти світу	7	2	2			3						
Тема 3. Державний лад	7	2	2			3						
Тема 4. Наукова систематизація об'єктів політичної карти світу	7	2	2			3						
Тема 5. Морфологія і географічне положення державної території	7	2	2			3						
Тема 6. Державні кордони – бар'єри та лінії зв'язку	7	2	2			3						
Разом за розділом 1	42	12	12			18						

Розділ 2. Особливості територіально-політичних систем в межах окремих географічних субрегіонів, регіонів, макрорегіонів												
Тема 7. Країни Північної та Західної Європи	7	2	2			3						
Тема 8. Країни Центральної, Південної та Східної Європи	7	2	2			3						
Тема 9. Країни Середньої Азії	7	2	2			3						
Тема 10. Індія та країни Південної Азії	7	2	2			3						
Тема 11. Країни Південно-Східної та Східної Азії. Новітні індустріальні країни	7	2	2			3						
Тема 12. Політико-географічні особливості Африканського континенту	7	2	2			3						
Тема 13. Регіон «Північна Америка»	7	2	2			3						
Тема 14. Політико-географічні особливості країн макрорегіону «Латинська Америка та Карибські країни»	7	2	2			3						
Тема 15. Австралія та країни Океанії	7	2	2			3						
Разом за розділом 2	63	18	18			27						
Контрольна робота	15				15							
Усього годин	120	30	30		15	45						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу «Політична географія». Об'єктно-предметне поле політичної географії, її ключові поняття і терміни	2
2	Історія формування політичної карти світу	2
3	Державний лад	2
4	Наукова систематизація об'єктів політичної карти світу	2
5	Морфологія і географічне положення державної території	2
6	Державні кордони – бар'єри та лінії зв'язку	2
7	Країни Північної та Західної Європи	2

8	Країни Центральної, Південної та Східної Європи	2
9	Країни Середньої Азії	2
10	Індія та країни Південної Азії	2
11	Країни Південно-Східної та Східної Азії. Новітні індустріальні країни	2
12	Політико-географічні особливості Африканського континенту	2
13	Регіон «Північна Америка»	2
14	Політико-географічні особливості країн макрорегіону «Латинська Америка та Карибські країни»	2
15	Австралія та країни Океанії	2
	Разом	30

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Вступ до курсу «Політична географія». Об'єктно-предметне поле політичної географії, її ключові поняття і терміни. Сутність поняття «політична географія». Історія виникнення терміну «політична географія» та шляхи розвитку самої науки. Об'єкт і предмет політичної географії. Поняття політична карта світу. Ознайомлення з поняттєво-термінологічним апаратом дисципліни.	3
2	Історія формування політичної карти світу Ознайомлення з 2 провідними підходами до періодизації розвитку політичної карти світу – формаційним та цивілізаційним. Формаційний підхід ґрунтується на факті послідовних змін суспільних формацій та відповідних їм способів виробництва; він не допускає різноманітності варіантів розвитку. Цивілізаційний підхід ґрунтується на унікальності, тоді як формаційний – на універсальності	3
3	Державний лад Дослідити 2 аспекти державного ладу: форма правління і адміністративно-територіальний устрій. Визначити характерні риси республіки (149 із 194 держав) і монархії (30). За адміністративно-територіальним поділом навчитися характеризувати прості (унітарні) держави, разом з квазіфедераціями їх у світі 167 та складні (федеративні або конфедеративні за діючими Конституціями) держави. Ознайомитися з поняттям столиця та дослідити типологію столиць. Ознайомитися з особливостями державного ладу для колоній, протекторатів, окупованих і підопічних територій, нейтральних зон, а також інших несuverенних об'єктів політичної карти світу.	3
4	Наукова систематизація об'єктів політичної карти світу Класифікація країн світу за розмірами державної території, за чисельністю населення країн світу, в залежності від стадії соціально-економічного розвитку тощо. Приведення прикладів держав щодо кожної із класифікацій	3
5	Морфологія і географічне положення державної території Поняття держави, державної території, політико-географічного положення.	3

	У політико-географічних дослідженнях користуються наступною морфологічною типологією (за конфігурацією державної території) країн: острівна, півострівна, витягнутої форми, складної конфігурації, компактна, анклав, напіванклав. Кожен з названих типів може бути ускладненим ексклавами, ексклавними анклавами, багатоскладними ексклавами, «коридорами» тощо.	
6	Державні кордони – бар'єри та лінії зв'язку Проблематика дослідження державних кордонів. Ознайомлення з процесом встановлення державних кордонів, що відбувається у два етапи: делімітація та демаркація. Найперші спроби класифікації державних кордонів належать британському дипломату лорду Керзону. Сьогодні найбільше вживаються морфологічна, природна і генетична класифікації.	3
7	Країни Північної та Західної Європи. Ознайомитися із політико-географічними особливостями країн Північної та Західної Європи.	3
8	Країни Центральної, Південної та Східної Європи. Ознайомитися з особливостями регіоноутворення. Виявити сучасні проблеми політичного розвитку держав регіону. Визначити особливості демократичних та економіко-інтеграційних процесів.	3
9	Країни Середньої Азії. Ознайомитися з фізико-географічним розташуванням та соціокультурними орієнтаціями країн Середньої Азії. Особливості та специфіка політичної культури країн регіону. Дослідити культурно-побутові, етно-лінгвістичні та релігійно-конфесійні чинники політичного розвитку країн регіону.	3
10	Індія та країни Південної Азії. Дослідити наступні питання: історія формування політичної карти Південної Азії; характерні форми правління та територіальний устрій країн; географію релігій в Південній Азії.	3
11	Країни Південно-Східної та Східної Азії. Новітні індустріальні країни. Ознайомитись з історією формування регіону, політико-географічними, соціально-економічними наслідками колоніалізму у сучасному розвитку Південно-Східної Азії, загальними характеристиками господарчого комплексу країн регіону. Зовнішньоекономічні зв'язки країн регіону Визначити особливості соціального, економічного та політичного розвитку країн регіону, етнічні та релігійно-конфесійні критерії типології країн у регіоні Східної Азії, господарчо-культурні, побутові та психологічні детермінанти політичного поведіння, система політико-економічної співпраці у регіоні, проблема територій Курильської гряди.	3
12	Політико-географічні особливості Африканського континенту Дослідити наступні питання: географічне розташування, природні ресурси, особливості історичного розвитку Арабського Сходу, Аравійські монархії: традиційне та новітнє у політичному розвитку Ознайомитися із політико-географічними особливостями субрегіонів та країн Африки. Дослідити особливості колоніальної залежності країн Африки та проаналізувати історичні умови формування унікальної політичної ситуації сучасного розвитку.	3
13	Регіон «Північна Америка». Визначити історичні особливості формування макрорегіону, сучасний адміністративний устрій та	3

	форма політичного правління в країнах регіону.	
14	Політико-географічні особливості країн макрорегіону «Латинська Америка та Карибські країни». Виявити політико-географічні особливості країн макрорегіону «Латинська Америка та Карибські країни».	3
15	Австралія та країни Океанії. Визначити історичні особливості заселення та регіоноутворення, просторово-географічні особливості розташування країн, особливості політичного устрою та політичної культури.	3
	Контрольна робота	15
Разом		60

6. Індивідуальні завдання

Поряд з вивченням теоретичного матеріалу студенти зобов'язані підготувати контурні політичні карти. Це дасть можливість закріпити набуті під час попередніх лекцій і вивчення додаткової літератури знань. Студенти повинні розробити **три карти** за наступною тематикою:

- Форми правління держав світу;
- Адміністративно-територіальний устрій держав світу;
- Соціально-економічна типологія країн світу.

Конкретний політико-географічний матеріал має бути запозичений з набутих у процесі вивчення курсу знань, з атласів.

До картографічного зображення має бути додана пояснювальна записка з обґрунтуванням виокремлення макрорегіонів, описом кола джерел, засобів зображення.

Картографічні роботи готуються студентом протягом навчального семестру і подаються на кафедру для перевірки у визначений викладачем час.

7. Методи контролю

Застосовується вхідний контроль з метою з'ясування рівня знань студентів з дисципліни, яка є базовою для вивчення даної - географії. Проводиться на початку вивчення дисципліни шляхом експрес-контролю (диктанту з контурної карти світу).

Підсумковий контроль засвоєння розділів початкової дисципліни здійснюється по її завершенню. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Кількість балів	Критерії оцінювання
36-40	Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем семінарських занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного семінарського заняття, висока активність роботи на семінарському занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-35	Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем семінарських занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного

	семінарського заняття, висока активність роботи на семінарському занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем пропущених семінарських занять, виконання завдань до кожного семінарського заняття, активна робота на семінарських заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем пропущених та семінарських занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених семінарських занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та семінарських занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на семінарських заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та семінарських занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та семінарських занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на семінарських заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та семінарських занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та семінарських занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на семінарських заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Схема нарахування балів за контрольну роботу, яка виконується протягом семестру під час самостійної роботи:

Кількість балів	Критерії оцінювання
16-20	зміст контрольної роботи відповідає темі і розкриває її повною мірою, структура роботи та її оформлення повністю відповідають встановленим вимогам
11-15	зміст контрольної роботи відповідає темі і розкриває її значною мірою, структура роботи та її оформлення відповідають встановленим вимогам;
6-10	зміст контрольної роботи відповідає темі, але розкриває її частково, структура роботи та її оформлення значною мірою відповідають встановленим вимогам;
0-5	зміст контрольної роботи не відповідає темі і не розкриває її сутності, структура роботи та її оформлення не відповідають встановленим вимогам.

Студенти, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання заліку кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Студенти, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою

Для відпрацювання студент зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Оцінювання знань та умінь студентів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Студент цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Студент достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Студент розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Студент розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Студент не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікового завдання – 40. Час виконання – до 2-х академічних годин

Заліковий білет складається з двох питань: перше – теоретичне – 15 балів, друге – практичне – 25 балів.

Оцінювання знань та умінь студентів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Студент цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Студент достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Студент розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Студент розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Студент не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

За бажанням (та за згодою викладача) студент має можливість обрати тестову форму залікового завдання (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Політична географія світу» <https://dist.karazin.ua/moodle/login/index.php>

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів за 3-х бальною шкалою

Високий рівень 3 бали	Відповідь здобувача характеризується повним, глибоким та змістовним знанням теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями дисципліни, його відповіді характеризуються креативним підходом.
Середній рівень 2 бали	Відповідь здобувача характеризується повним і змістовним знанням теоретичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями. Але він допускає деякі неточності, його відповіді не характеризуються креативним підходом.
Низький рівень 1 бали	Відповідь здобувача характеризується слабким і невпевненим знанням як теоретичного, так практичного матеріалу. Він

	допускає багато помилок у відповідях.
Незадовільний рівень 0 балів	У здобувача дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; відсутні навички аналізу проблем, він допускає змістовні помилки у відповідях на конкретні питання.

**Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів
за 2-х бальною шкалою**

Високий рівень 2 бали	Відповідь здобувача характеризується повним, глибоким та змістовним знанням теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями дисципліни, його відповіді характеризуються креативним підходом.
Середній рівень 1 бал	Відповідь здобувача характеризується повним і змістовним знанням теоретичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями. Але він допускає деякі неточності, його відповіді не характеризуються креативним підходом.
Незадовільний рівень 0 балів	У здобувача дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; відсутні навички аналізу проблем, він допускає змістовні помилки у відповідях на конкретні питання.

8. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (семестр, рік), які студент отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи студента.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання														Контрольна робота Індивідуальне завдання	Разом	Екзаме н	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	20	60	40	100
2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3				

За підсумками поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	

50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Безуглий, Віталій Вікторович. Регіональна економічна і соціальна географія світу : навчальний посібник / Віталій Вікторович Безуглий, Світлана Вікторівна Козинець – 2-ге вид., доп., перероб. – Київ : Академія, 2007. – 687 с.
2. Безуглий, Віталій Вікторович. Регіональна економічна та соціальна географія світу : Посібник для вузів / Віталій Вікторович Безуглий, Світлана Вікторівна Козинець. – Київ : Академія, 2003.
3. Голиков А.П., Черномаз П.О., Казакова Н.А. Словник-довідник суспільно-географічних термінів. – Х., 2001. – 48 с.
4. Кузик С. Економічна і соціальна географія світу : навчальний посібник / Степан Кузик, О. Шаблій, Мирослава Михайлівна Книш, І. Ровенчак. – Львів : Світ, 2003. – 671 с.
5. Стафійчук В. І. Політична географія світу : навчальний посібник / Валентин Іванович Стафійчук. – Херсон : Олді-плюс, 2016. – 305 с.
6. Трохимчук С. В. Політична географія світу : навчальний посібник / Степан Васильович Трохимчук, Олександра Василівна Федунь ; Вступ.ст. Маркіян Мальський. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Знання, 2007. – 422 с.

Допоміжна література

1. Барановська О.В. Фізична географія Південної Америки: навчальний посібник / О.В. Барановська. - Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – 83 с.
2. Барановський М.О. Географія населення: практикум / М.О. Барановський, В.В. Смаль. - Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2011. – 35 с.
3. Географія населення: практикум: [методичний посібник] /М.О.Барановський, В.В.Смаль. – Ніжин: Видавництво НДУ ім.Гоголя, 2011р. – 39с.
4. Голиков А.П., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до економічної і соціальної географії. К., 1996.
5. Дністрянський М.С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики. Львів, 2006.
6. Дністрянський М.С. Політична географія та геополітика України : навчальний посібник. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 344 с.
7. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник. – Л.: Вид. центр. ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 587 с.
8. Заячук М.Д., Чубрей О.С. Економічна та соціальна географія світу : навч. посібник / М.Д. Заячук, О.С. Чубрей. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. – 200 с.
9. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитика и политическая география: учеб. для студ. вузов. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Аспект Пресс, 2005. – 479 с.
10. Міхелі С.В. Практикум з ландшафтознавства: навчальний посібник / С.В. Міхелі, І.В. Мирон. - Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2010. – 42 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. www.ukrstat.gov.ua - Державна служба статистики України

2. <http://www.worldbank.org> - The World bank
3. www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/ - Central Intelligence Agency

11. Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться певний відсоток практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти екзамени в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Політична географія світу» <https://dist.karazin.ua/moodle/login/index.php>

12. Перелік питань до заліку

1. Проаналізуйте історію становлення політичної географії як самостійного наукового напрямку в системі географічних наук.
2. Предмет, методологія та методи політичної географії як науки
3. Визначте специфіку наукової категорії «політична карта світу».
4. Сучасна регіональна диференціація - макрорегіони світу.
5. Види кордонів.
6. Типи політико-територіальних утворень: держави, залежні території, спірні території, території Антарктики
7. Обґрунтуйте потребу використання Антарктиди та Світового океану як об'єктів політико-географічних досліджень.
8. Схарактеризуйте форми адміністративно-територіального устрою держав сучасного світу та особливості їх поширення (наведіть приклади).
9. Схарактеризуйте форми правління держав сучасного світу та особливості їх поширення (наведіть приклади).
10. Класифікація країн за площею та чисельністю населення.
11. Класифікація країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
12. Схарактеризуйте класифікації столиць держав за походженням, розташуванням, функціями тощо.
13. Обґрунтуйте схеми класифікацій країн світу за розмірами території, чисельністю населення, рівнем економічного розвитку тощо.
14. Порівняйте формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації розвитку політичної карти світу.
15. Виділіть головні морфологічні ознаки державної території та оцініть вплив розмірів і форми державної території на можливості розвитку господарства.
16. Схарактеризуйте принцип недоторканості і цілісності державної території.
17. Визначте специфіку наукової категорії «політико-географічне положення».
18. Схарактеризуйте історію становлення кордонів та їх функцій.

19. Проаналізуйте сучасні функції державних кордонів та специфіку їх співвідношення.
20. Обґрунтуйте необхідність делімітації повітряного простору і земних надр.
21. Схарактеризуйте специфіку використання космічного простору.
22. Схарактеризуйте федералізм як засіб розв'язання протиріч між різноспрямованими прагненнями до єдності та самостійності.
23. Макрорегіони та субрегіони Європи: етнолінгвістичний та релігійно-конфесійний аналіз.
24. Соціально-політичні особливості субрегіона Центрально-Східної Європи
25. Політико-географічний аналіз країн Західної Європи та Скандинавії.
26. Держави Європейського Союзу: концептуальні та інституційні засади європейської інтеграції.
27. Країнознавча характеристика України.
28. Геополітичне середовище і стратегічні вектори зовнішньої політики України.
29. Історична спадщина народів центральноазійського регіону.
30. Політико-правові системи та політичні процеси в державах центральноазійського регіону.
31. Геополітичне становище та зовнішня політика держав Центральної Азії.
32. Особливості державного ладу та зовнішньої політики Туреччини.
33. Вплив клімату та мінерально-сировинних ресурсів регіону на економічну спеціалізацію країн Машрику.
34. Особливості політичних та економічних систем «нафтових монархій» Перської затоки.
35. Країни та народи Південної Азії.
36. Індія – найкрупніша країна південної Азії
37. Соціально-економічний розвиток країн Південної Азії (Пакистан, Бангладеш, Непал, Бутан, Шрі-Ланка).
38. Етнополітичні та релігійно-конфесійні проблеми розвитку країн Південної Азії.
39. Особливості цивілізаційного розвитку країн Індокитаю.
40. Соціально-економічні відносини країн регіону Південно-Східної Азії.
41. Нові індустріальні країни Східної Азії.
42. Науково-технічні та культурні надбання китайської цивілізації.
43. Особливості політичної системи КНР і чим вони спричинені.
44. Гонконг і Макао, спеціальні адміністративні райони КНР.
45. Причини і наслідки «японського економічного дива».
46. Арабські країни Магрибу: Алжир, Марокко Туніс, Лівія - особливості розташування та загальні тенденції розвитку
47. Формування політичної карти Африки.
48. Африканські субрегіони – особливості економічного та політичного розвитку.
49. Особливості політичного розвитку Південноафриканських країн.
50. Регіональні конфлікти та система міждержавної взаємодії в Африці
51. Місце та доля африканських країн у світовій економіці
52. Макрорегіон «Австралія та Океанія». Історичні особливості заселення та регіоноутворення.
53. Субрегіони Австралія й Тасманія, Нова Зеландія, Полінезія, Меланезія та Мікронезія. Просторово-географічні особливості розташування.
54. Австралія – держава та континент.

55. Природно-географічне розташування та історичні особливості утворення макрорегіону «Північна Америка».
56. Державний устрій США. Головні економічні райони та групи штатів у США.
57. Загальні проблеми країн макрорегіону «Північна Америка». Системи економічної та міждержавної взаємодії макрорегіону.
58. Регіони та субрегіони Латинської Америки. Історичні умови регіоноутворення.
59. Латиноамериканські країни; етнокультурна характеристика
60. Карибські країни: загальні тенденції політичного розвитку
61. Економічна та соціокультурна характеристика країн Латинської Америки.